

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 925/2016-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. decembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti MPH M, spol. s r. o., Odborárov 49, Spišská Nová Ves, zastúpenej advokátom Mgr. Henrichom Schindlerom, Janka Kráľa 7, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 7 S 51/2015-55 zo 16. decembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti MPH M, spol. s r. o., odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. marca 2016 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti MPH M, spol. s r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 S 51/2015-55 zo 16. decembra 2015 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že napadnutým rozsudkom krajský súd zamietol návrh sťažovateľky na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy a nepriznal jej právo na náhradu trov konania.

Sťažovateľka sa týmto návrhom domáhala, aby krajský súd zakázal odporcovi pokračovať vo vyrubovacom konaní, ktoré pokračuje po nezákonne vykonanej daňovej kontrole na zistenie oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu alebo jeho časti za zdaňovacie obdobie jún 2012 začatej oznámením č. 9812401/5/2108972/2012 zo 7. augusta 2012.

V návrhu uviedla, že *„dňa 13.08.2012 u neho začala daňová kontrola na zistenie oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu alebo jeho časti za zdaňovacie obdobie jún 2012. Konštatoval, že Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky rozhodnutím č. 1100303/1/46726/2015/4897 zo dňa 30.01.2015 zrušilo rozhodnutie Daňového úradu Košice č. 9812401/5/4706492/2014/Fra zo dňa 21.10.2014, ktorým správca dane podľa § 68 ods. 6 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyrubil navrhovateľovi rozdiel dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie jún 2012 v sume 116 065,38 Eur. Z odôvodnenia predmetného rozhodnutia je zrejmé, že Finančné riaditeľstvo SR zrušilo rozhodnutie správcu dane z dôvodu procesného pochybenia správcu dane, ktorý prostredníctvom dožiadaného správcu dane zabezpečoval dôkazy počas prerušenia daňovej kontroly, čo spôsobilo, že tieto dôkazy neboli zabezpečené v súlade so zákonom a preto ich nebolo možné použiť. Navrhovateľ (sťažovateľka, pozn.) konštatoval, že následne v zmysle tohto rozhodnutia a v návrhu citovanej judikatúry mal Daňový úrad konanie zastaviť a nie pokračovať v získavaní dôkazov a preverovaní skutočností u daňových subjektov. Teda v prípade, že Finančné riaditeľstvo SR uznalo, že protokol z daňovej kontroly je nezákonný, nemohol nariadiť správcovi dane vykonávať vyrubovacie konanie, keďže toto zákonne nezačalo.“*

Krajský súd prípisom z 15. mája 2015 vyzval sťažovateľku, aby sa vyjadrila, či v predmetnej veci využila inštitút sťažnosti podľa zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sťažnostiach“).

Podaním z 26. mája 2015 sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu krajskému súdu oznámila, že inštitút sťažnosti nevyužila, a to z dôvodu, že by *„takáto sťažnosť nebola efektívna, pretože správca dane vo vyrubovacom konaní rozhoduje v intenciách názoru odvolacieho orgánu, teda prípadná sťažnosť podaná Daňovému úradu Košice, pobočka Spišská Nová Ves, ktorý by bol príslušný na jej vybavenie by opäť rozhodol len v súlade s právnym názorom Finančného riaditeľstva SR“*.

Sťažovateľka uvádza, že krajský súd v konaní vedenom podľa § 250v a nasl. Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 (ďalej aj „OSP“) po preskúmaní návrhu na konanie o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy a po oboznámení sa s administratívnym spisom odporcu dospel k záveru, že návrh nie je prípustný, ak sťažovateľka nevyčerpala prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis. Krajský súd mal ďalej uviesť, že napriek skutočnosti, že v § 250v OSP zákon bližšie špecifikuje pojem *„prostriedok“*, za takéto právne prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, považuje judikatúra ústavného súdu, ako aj judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky predovšetkým inštitút sťažnosti podľa zákona o sťažnostiach.

Sťažovateľka zastáva názor, že zamietnutím návrhu ako neprípustného z dôvodu nevyčerpania opravných prostriedkov krajský súd svojím rozhodnutím porušil jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Sťažovateľka v tejto súvislosti uvádza, že ústavný súd vyslovil názor, že *«odôvodnenie krajského súdu k podmienke vyčerpania opravného prostriedku, akým je sťažnosť podľa zákona o sťažnostiach nie je efektívnym prostriedkom nápravy nečinnosti orgánu verejnej správy a to s poukazom na judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej nestačí, aby sťažovateľ mal k dispozícii prostriedky nápravy, ale tieto musia byť efektívne.*

Ako príklad ustálenej právnej praxe uvádzam rozhodnutie Ústavného súdu SR č. k. IV. ÚS 98/2011-23 zo dňa 24.03.2011, kde vyslovil Ústavný súd nasledovné: „Vzhľadom na skutočnosť, že krajský súd namietaným uznesením návrh sťažovateľa zamietol ako nedôvodný podľa § 250t ods. 4 O. s. p. a nie ako neprípustný z dôvodu

nevyčerpania opravných prostriedkov, tento nedostatok ústavný súd nehodnotí ako taký, ktorým by mohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.“».

Rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 19. januára 2016.

Sťažovateľka na základe už uvedeného navrhuje, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a následne vydal tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 Ústavy SR rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/51/2015-55 zo dňa 16. decembra 2015 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/51/2015 - 55 zo dňa 16. decembra 2015 sa zrušuje a vec sa Krajskému súdu v Košiciach vracia na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých

prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je sťažnosť zjavne neopodstatnená vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Predmetom predbežného prerokovania sťažnosti bolo sťažovateľkou namietané porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu z dôvodu, že krajský súd zamietol návrh sťažovateľky na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy ako neprípustný podľa § 250 v ods. 4 OSP.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Účelom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v prvom rade zaručiť každému prístup k súdnej ochrane, k súdu alebo inému orgánu právnej ochrany. Základné právo na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy umožňuje každému, aby sa stal po splnení predpokladov ustanovených zákonom účastníkom súdneho konania. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej efektívne umožní (mal by umožniť) stať

sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd vo veciach, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov, nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, IV. ÚS 339/2013). Ústavný súd je oprávnený preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a aplikácii právnych predpisov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010).

Ústavný súd pri uplatňovaní právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 13/01, II. ÚS 193/2010). Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo

arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Keďže sťažnosť sťažovateľky smeruje proti napadnutému rozsudku krajského súdu vydanému v správnom súdnictve (podľa V. časti Občianskeho súdneho poriadku), je podľa názoru ústavného súdu navyše potrebné pri jej posudzovaní zohľadňovať špecifiká správneho súdnictva. V rámci správneho súdnictva súdy preskúmavajú „zákonnosť“ rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov (§ 244 ods. 1 OSP). Z uvedeného vyplýva, že úlohou súdu v správnom súdnictve nie je nahradzovať činnosť správnych orgánov, ale len preskúmať „zákonnosť“ ich postupov a rozhodnutí, teda to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok rešpektovali príslušné hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy. Teda treba vziať do úvahy, že správny súd nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy (m. m. porovnaj napr. IV. ÚS 428/09).

Podľa § 250v ods. 1 OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

Podľa § 250v ods. 3 OSP návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, alebo ak sa navrhovateľ domáha len určenia, že zásah bol alebo je nezákonný. Návrh musí byť podaný do 30 dní odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom o ňom dozvedela, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď k nemu došlo.

Podľa § 250v ods. 4 OSP súd o takom návrhu rozhodne rozsudkom. Ak súd návrhu vyhovie, vo výroku rozsudku uvedie označenie orgánu, ktorému sa povinnosť ukladá,

predmet a číslo správneho konania a lehotu, v ktorej má orgán verejnej správy túto povinnosť vykonať. Povinnosť spočíva v zákaze pokračovať v porušovaní práva navrhovateľa a v príkaze, ak je to možné, obnoviť stav pred zásahom. Ustanovenie § 250u platí rovnako. Súd návrh zamietne, ak nie je dôvodný, alebo návrh nie je prípustný.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol: *„Krajský súd v konaní podľa § 250v a nasl. O.s.p., po preskúmaní návrhu na konanie o ochrane pre nezákonným zásahom orgánu verejnej správy a oboznámení sa s administratívnym spisom odporcu došiel k záveru, že návrh nie je prípustný.*

Podľa § 250v ods. 1 O. s. p...

Podľa § 250v ods. 3 O. s. p...

Podľa § 250v ods. 4 O. s. p...

Podľa § 250v ods. 8 O. s. p...

Z vyššie uvedeného vyplýva, že návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis. Napriek skutočnosti, že v ustanovení § 250v O. s. p. zákon bližšie nešpecifikuje pojem prostriedok, za takéto právne prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, považuje judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky predovšetkým inštitút sťažnosti podľa zákona č. 9/2010 Z. z.

Nezastupiteľná úloha sťažnosti spočíva najmä v tom, že nielen navrhovateľ, ale aj samotný orgán verejnej správy sa musí pred súdnym konaním dozvedieť o existencii situácie, ktorú navrhovateľ podľa svojho najlepšieho svedomia a vedomia klasifikuje ako nezákonný zásah, a to preto, aby bol nielen informovaný o dôvodoch, ktoré vedú navrhovateľa k hodnoteniu tejto situácie ako nezákonného zásahu, ale najmä aby sa mohol k týmto dôvodom nielen vyjadriť, ale pokiaľ sa s nimi stotožní, mohol aj tento nezákonný zásah bez súdnej pomoci v medziach svojej právomoci rýchlo a účinne odstrániť. V danom prípade súdna pomoc poskytovaná v zmysle čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj podľa § 250v ods. 1 O.s.p. má subsidiárny charakter a je možné sa jej domáhať iba v prípade aktívneho vyčerpania opravných prostriedkov.

Z obsahu administratívneho spisu, ako aj samotného vyjadrenia navrhovateľa zo dňa 26. 05. 2015 vyplýva, že navrhovateľ ani jeho splnomocnený zástupca inštitút sťažnosti nevyužili, a to z dôvodu, žeby takáto sťažnosť nebola efektívna.

Pokiaľ navrhovateľ v písomnom vyjadrení zo dňa 26. 05. 2015 citoval ustanovenie § 250v od. 3 O. s. p. a bol toho názoru, že z citovaného ustanovenia vyplýva, že návrh možno podať až po vyčerpaní opravných prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, v tomto prípade zákon č. 563/2009 Z. z. (daňový poriadok), ktorý však nepripúšťa žiadny opravný prostriedok, takýto názor navrhovateľa vzhľadom už na vyššie uvedené nemožno považovať za správny.

Vzhľadom na horeuvedené skutočnosti dospel súd k záveru, že návrh nie je prípustný, a preto podľa § 250v ods. 4 O. s. p. návrh ako neprípustný zamietol. “

Podľa názoru ústavného súdu záver krajského súdu o neprípustnosti návrhu sťažovateľky na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy rozhodnutí v okolnostiach daného prípadu možno považovať za ústavne udržateľný (obdobne napr. IV. ÚS 428/09, I. ÚS 58/2016). Sťažovateľka vedomá si toho, že Občiansky súdny poriadok v konaní podľa § 250v vyžaduje, aby pred podaním predmetného návrhu navrhovateľ vyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, ktorým je podľa ustálenej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov aj sťažnosť podaná podľa zákona o sťažnostiach, ktorá plní funkciu opravného prostriedku v prípadoch nezákonných zásahov orgánov verejnej správy a ktorú vo svojej judikatúre rešpektuje aj ústavný súd (napr. IV. ÚS 297/08), podala predmetný návrh krajskému súdu bez splnenie tejto podmienky, pretože ju považovala za neefektívnu.

Ústavný súd súhlasí s argumentáciou krajského súdu, ktorý poukázal na zásadu subsidiarity súdneho konania, keď uviedol, že napadnutý orgán verejnej správy sa musí pred súdnym konaním jednak dozvedieť o tom, že existuje stav, ktorý sťažovateľ vyhodnotil ako nezákonný zásah, ako aj vyjadriť sa k námietkam sťažovateľa a následne mať možnosť sám odstrániť tento stav a dosiahnuť nápravu.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého sťažovateľ musí vyčerpať procesné prostriedky v súlade so zákonom, teda musí ich uplatniť v príslušných lehotách a v súlade so zákonnými podmienkami na ich uplatnenie

(forma, obsah). Preto, ak sťažovateľ uplatní procesný prostriedok oneskorene alebo ak nesplní podmienku jeho prípustnosti, teda ak zavíni jeho neúčinnosť, nastáva z procesného hľadiska rovnaká situácia, ako by ich neuplatnil vôbec (m. m. IV. ÚS 428/09).

V nadväznosti na to ústavný súd poukazuje aj na svoju judikatúru, v ktorej uvádza, že postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) tiež rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého porušenie sťažovateľka namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v jej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2016